

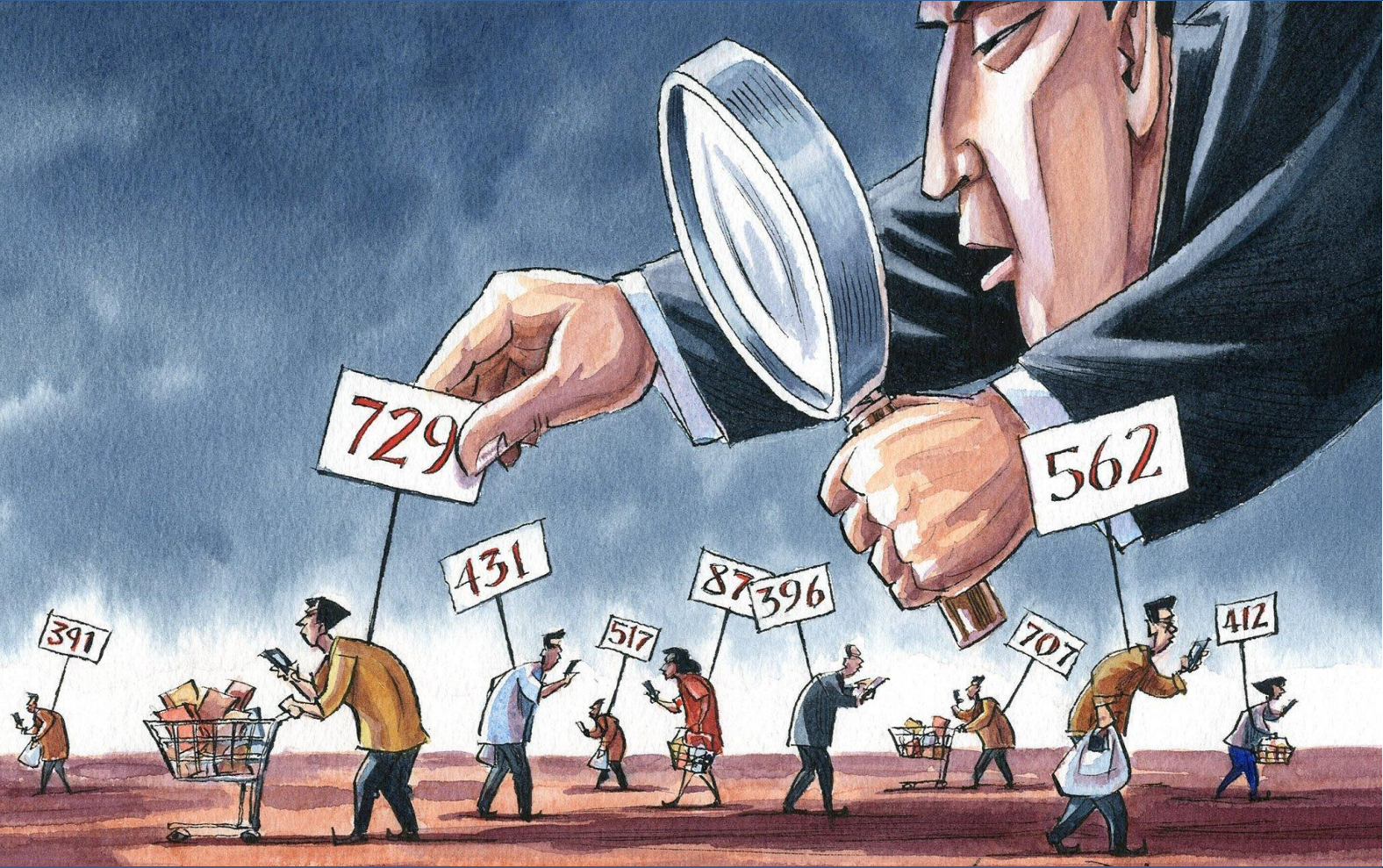

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

BİRİ SİZİ GÖZETLİYOR: SOSYAL MEDYA VE SOSYAL PUANLAMA SİSTEMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

M. MUSTAFA AKKAN

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Mart 2019
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	2
2. SOSYAL MEDYA BİZİ İZLİYOR MU?	3
3. ÜLKELER VATANDAŞLARINI NASIL İZLİYOR?	4
4. İŞLER DAHA İLERİYE GİDİYOR: ÇİN VE SOSYAL PUANLAMA SİSTEMİ	6
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	9
6. KAYNAKÇA	11

1. GİRİŞ

George Orwell'in 1984 adlı romanı bireyselliğin, kişisel hak ve özgürlüklerin bertaraf edildiği; büyük birader adlı bir diktatör ve herkesi sindirip robotlaştıran bir parti tarafından yönetilen Okyanusya'yı, doğruluk bakanlığında çalışan Winston Smith üzerinden anlatmakta ve insanların pek çok yönünün özellikle de duygularının nasıl yozlaştırıldığını ve bireysel olarak makinalaştırıldığını gözler önüne sermektedir.

1984'te dünya devletleri üç büyük blokta kümelenmiştir. Toplumlar acımasız diktatörlerin yönetimi altındadır. Düşünmek, sorgulamak, eleştirmek kavramları sözlüklerde kalmıştır. Bireyler en doğal hakları olan yaşama güvencesinden bile yoksundur. Bu durum insanları korkak, tepkisiz, kişisiz bir hale getirmiştir. Ülkenin her yerinde tele ekran denilen cihazlar bulunmaktadır. Bu cihazlar 7/24 görüntüleme yapmakta ve alınan görüntüler hükümet tarafından görevlendirilen kişiler tarafından sürekli izlenmektedir. Hükümet aleyhinde bir eylemin tespit edilmesi durumunda, polisler tarafından hapse atılıp işkenceye maruz kalınma riski çok yüksektir. Söz konusu tele ekranlardan evlerde bile bulunmaktadır. Bireylerin uyku düzenine bile kadar bu cihazlar tarafından karar verilmektedir. Tüm tarihsel kaynakların yani geçmişin yok edilmesiyle birlikte geçmiş yeniden yazılmakta ve yeni nesil de yazılan tarihi öğrenerek büyümektedir. Yani toplum içerisindeki düzen tamamen hükümet tarafından belirlenmekte ve yönlendirilmektedir.

Günümüze gelindiğinde ise hükümetlerin benzer pek çok programı uyguladıklarını söylemek mümkündür. Pek çoğu bunu çeşitli sosyal medya uygulamaları üzerinden yürütmektedir. Bu sebeple bazı ülkeler tarafından belirli uygulamalara erişim engellenmekte ve çeşitli önlemler alınmaktadır. Bütün bu gelişmelerin devamında ise, Çin, vatandaşların izlenmesi ve takibine yönelik uygulamalar bütününün çok yakında hayata geçirileceğini açıklamıştır.

Bu çalışmada, ilk olarak sosyal medya uygulamalarına yönelik bir analiz yapılacak, devamında ise ülkelerin vatandaşlarını nasıl izlediğine yönelik bilgilendirmelerde bulunulacaktır. Son olarak ise Çin ve Sosyal Puanlama Sistemi derinlemesine incelenecektir.

2. SOSYAL MEDYA BİZİ İZLİYOR MU?

Bilgi İletişim Teknolojileri alanında yaşanan hızlı gelişmeler, bireylerin yaşamlarını kolaylaştıran, sınırları ortadan kaldıran pek çok yeni uygulamayı da beraberinde getirmiştir.

İnsanlar yerlerinden hiç kalkmadan istedikleri kişiler ile diledikleri zaman diledikleri yerden iletişime geçebilmektedirler. Facebook, WhatsApp, Instagram, Twitter ve Messenger gibi uygulamalar dünya çapında en çok kullanılan uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu uygulamaların neredeyse hepsi, cep telefonunuzun Küresel Yer Belirleme (GPS) sistemini kullanarak nerede olduğunuzu izleme izni istemektedir. Kullanıcılar isterlerse bu talebi reddedebilmektedir. Ancak izin verilmesinde dahi nerede olduğunuz görülebilmektedir.

Örneğin Facebook, telefonun GPS'i dışında nerede olduğunuzu ele veren bilgileri toplamaktadır. Nerede olduğunuz ise kullandığınız IP adresi, yaptığınız yer bildirimleri ve katıldığınız etkinlikler üzerinden izlenmektedir. Facebook size, geçmişte yaptığınız aramaları silme seçeneği sunmakta ve kullanıcılar bu şekilde arama geçmişlerinin tamamen silindiğini düşünmektedir. Ancak şirketin veri politikasında arama geçmişinin istendiği zaman silinebileceği ancak arama kayıtlarının 6 ay sonra silineceği belirtilmektedir. Yine Facebook, insanları uygulamayı kullanmıyorken, hatta bir Facebook hesabı olmasa bile izleyebilmektedir. Şirketin veri politikasına göre şirket; reklamcılar, uygulama geliştiricileri ve yayıncılarla çalışmakta ve bunlar Facebook İş Aracı denilen sistemle Facebook dışındaki faaliyetleriniz hakkında bilgi gönderebilmektedir. Facebook'a bu ortakları aracılığıyla iletilen bilgiler arasında, telefon cihazınız hakkındaki bilgiler, girdiğiniz internet siteleri, internet üzerinden yaptığınız alışverişler ve gördüğünüz reklamlar bulunmaktadır. Bir Facebook hesabınız olsa da olmasa da, ya da hesabınıza girseniz de girmeseniz de bu bilgiler iletilmektedir.

Twitter ise bulunduğunuz yerle ilgili bilgilere ihtiyaç duymakta ve bunu IP adresi ya da cihaz ayarlarından alınan sinyaller üzerinden yaptığını belirtmektedir. Şirket bunun hesabınızı güvenli bir şekilde kurmanız ve korunmanız için gerektiğini söylemektedir. Yine Twitter, mesajlarınızı saklamakta ve işlemektedir. Twitter, kiminle ve ne zaman iletişim kurulduğuna dair verileri (ancak mesajların içeriğini değil) hizmetlerinin kullanımını daha iyi anlamak ve platformun güvenliğini korumak için kullandığını ifade etmektedir.

Söz konusu uygulamalar yüklenip kullanım koşulları kabul edildiğinde, genellikle kullanıcı verilerine erişim mümkün hale gelmektedir. Bu veriler ise pek çok şekilde paylaşmakta ve analiz edilmektedir. Örneğin, çöpçatan uygulaması Tinder topladığı verileri Match Grubu'yla paylaşmaktadır. Bu grup, OkCupid, Plenty of Fish ve Match.com gibi çöpçatan sitelerinin sahibidir. Tinder bunun bakım, müşteri hizmetleri, pazarlama ve hedefli reklamlar için yapıldığını ve kullanım koşullarını ihlal eden kullanıcıların uygulamadan çıkartılacağını

söylemektedir. Bazen verilerin toplanması isim, yaş ve yerin ötesine de gitmektedir. Yine Tinder, uygulamanın telefonun ivme ölçerini (hareketleri ölçmek için) jiroskopunu (telefonunuzu tuttuğunuz açıyı ölçen sistem) ve pusulanızın sağladığı verileri de topladığını söylemektedir. Ancak bu verilerin tam olarak ne amaçla toplandığı ve kullanıldığı belirtilmemektedir.

Bahsedilen işlemlerden kaçınmak için teknoloji devlerinin kullanım koşullarını okumak yeterli olmayabilmektedir. Örneğin online alışveriş sitesi olan Amazon kullanıcı verilerini üçüncü taraflarla da paylaşabileceğini söylemekte ve kullanıcıların kendi kullanım koşullarıyla birlikte üçüncü tarafların da mahremiyet politikalarını ve kullanım koşullarını dikkatle incelenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Apple ise kişisel verileri Apple'a bilgi işleme, taksitlendirme için kredi açma ve Apple ürün ve hizmetlerine olan ilginizi değerlendirme servisi sunan şirketlerle paylaşmaktadır.

Günlük hayatta akıllı telefonlar aracılığıyla kullanılan uygulamaların çoğu kapatılsa bile arka planda çalışır konumda bulunmaktadır. Görüntü ve mikrofon erişimine izin verilen herhangi bir uygulama kullanıcının görüntü ve ses kaydını alabilmektedir. Dijital dünyada alınan bu kayıtların hepsi veri olarak kabul edilmekte ve kullanıcının tercih ve seçimlerinin belirlenmesi amacıyla kullanılmakta, reklam, aplikasyon önerisi vb. yoluyla sizi yönlendirebilmektedir. Bir bakıma neleri izlediğiniz ve beğendiğinizin, neleri beğenmediğiniz ve es geçtiğinizin takibi yapılmaktadır. Youtube'da karşınıza zevkinize göre videolar çıkarılmakta, Facebook'ta gezinirken Google'da yapılan aramalara göre reklamlarla karşılaşmaktadır.

3. ÜLKELER VATANDAŞLARINI NASIL İZLİYOR?

Dünyadaki neredeyse her ülke, vatandaşlarını bir şekilde izlemekte ve verileri kontrol altında tutmaktadır. Örneğin Almanya'da cep telefonlarının tüm bağlantı verileri ve e-posta trafiği kaydedilmektedir. Bu kayıtların masum ya da şüpheli olması türünden bir ayırım gözetilmemekte, herkese potansiyel suçlu gözüyle bakılmaktadır.

İsveç'te ise durum biraz daha ileriye taşınmış durumdadır. E-posta ve sms trafiğinin saklanmasına ek olarak, içeriklerini de analiz edilmekte, bunun için de hiçbir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulmamaktadır. ABD'de tüm ulusal telefon hatları dinlenmekte ve yabancı ülkelere yollanan postalar okunmaktadır. Avusturya'da ise cep telefonları, herhangi bir yargı kararı olmadan dinlenebilmektedir. İsrail'de telefonlar, yasadışı yollardan dinlenmekte ve diğer iletişim yöntemleri de kontrol edilmektedir. Hindistan'da, özellikle de hükümete ait olmayan örgütler, çok sıkı şekilde yasadışı yollardan gözetlenmektedir. Neredeyse hiçbir veri koruma yasasının bulunmadığı Malezya'da ise video

kameralarla gözetleme çok yaygın durumdadır. Rusya’da ise iletişimin dinlenmesi ve verilerin illegal olarak kaydı oldukça yaygındır.

Bahsedilen hususlarda ABD, İngiltere ve İsrail’e ayrı bir parantez açmak gerekmektedir. Çünkü bu ülkeler uydular ile bilgisayarların birlikte kullanıldığı dünyaca ünlü Promis ve Echelon adlı sistemlerin kurucularıdır. Yani bu ülkeler, dünyadaki bütün haber ve iletişim trafiğini kontrol edebilmektedir. Echelon ve Promis’te öncelikle kişinin konuşmaları uyduya yüklenmektedir. Daha sonra ise söz konusu kişi telefonla konuştuğu an yeri milimetrik olarak saptanmaktadır. Söz konusu sistemin diğer ülkelere de satışı ise eski teknoloji ile yapılmıştır. Böylelikle kurucu ülkeler bu yolla diğer ülkelerin istihbarat teşkilatlarını, planlarını ve yöneticilerinin konuşmalarını gözetleme imkanına sahip olmuştur. Ülkelerin vatandaşlarını izleme yöntemlerinin yanı sıra, dijital teknolojinin ve sosyal medyanın kullanılmasıyla birlikte vatandaşların nasıl yönlendirildiğini de incelemek mümkün hale gelmektedir. Bu kapsamda pek çok analiz şirketi çeşitli ülkelerde faaliyet göstermekte ve her ülkede hedef kitleye göre dijital teknoloji taktiklerini kullanarak belirli süreçleri elde ettikleri veriler yoluyla manipüle edebilmektedir. Örneğin bu konuda farklı ülkelerde faaliyet gösteren Cambridge Analytica şirketinin CEO’su *“Sadece 68 defa Beğen butonuna basmış herhangi bir Facebook kullanıcısının hangi partiye oy vereceğini %85 doğrulukla bulabiliriz”* ifadesini kullanmıştır. Yine İngiltere’deki Brexit Referandumu öncesinde Avrupa Birliği’nden ayrılma yanlılarının tercih ettiği söz konusu şirket hakkında *“Onlar olmasaydı (seçimi kazanamazdık.”* ifadeleri kullanılmıştır. Referandum sonrası Brexit’e aktardığı parayla İngiliz tarihinin en büyük siyasi bağışçısı olarak kabul edilen Arron Banks’a; *“İnsanların verilerini niye kullandınız?”* diye sorulduğunda ise *“Herkes hakkında her şeyi biliyoruz, biz her şeyi satın alırız. Artık bu veriler bizim.”* cevabını vermiştir.

Hindistan’da ise söz konusu şirketin ofisi 2010 yılında kurulmuştur. Daha sonra yerel bir firmayla partnerlik yapılarak tüm seçimlerde birlikte faaliyet göstermişlerdir. Ancak o dönemde Hindistan’ın pek çok bölgesinde internet bağlantısı bulunmamaktadır. Buna çözüm olarak ise telefon ile interneti olmayan seçmenlere ulaşım “Aadhar Card” denilen kimlik kartı, oturum izni gibi resmi belgeler vereceklerini söyleyerek kişilerin verilerini ele geçirmişlerdir. Yani devletin işini seçim ekibi yapmıştır ve veriler seçime hazırdır. Yine ilginçtir ki 2014 yılında Facebook’un kurucusu Mark Zuckerberg Hindistan’ı ziyaret etmiştir. Zuckerberg *“Burası sınırsız potansiyele sahip harika bir ülke; Hindistan’ın yarısında internet yok, var olan da pahalı, size uygun fiyatlı internet hizmeti vermek istiyorum.”* demiştir. Böylelikle Express wifi denilen proje hayata geçirilmiş ve yerel Hindistan operatörleri içinde Facebook kullanımı ücretsiz hale getirilmiştir. Aslında bir bakıma veri elde edebilmek daha da kolaylaşmıştır.

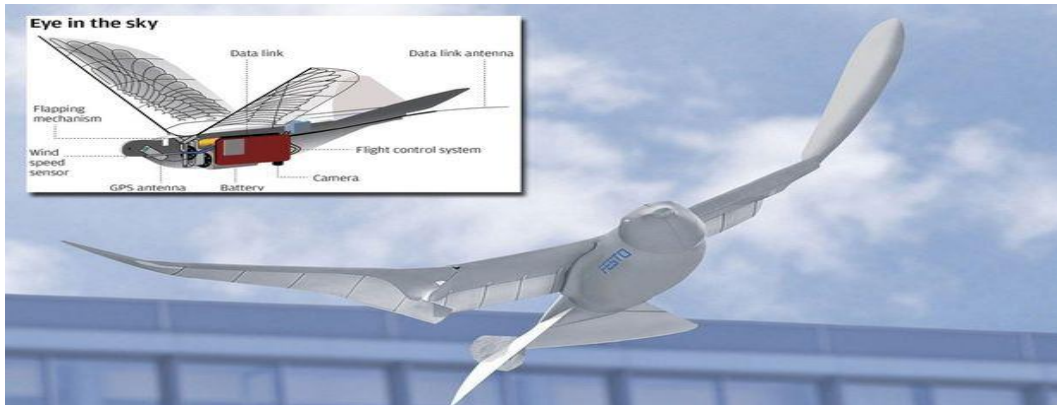
2016'da ise ABD başkanlık seçimlerine nasıl müdahale edildiğini anlamamızı sağlayan Facebook skandalı ortaya çıkmıştır. Söz konusu skandal dijital dünyanın manipülasyonlara ne kadar açık olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Öncesinde, 2013'te Cambridge Üniversitesi akademik psikolog ve veri bilimcisi Dr. Alexander Kogan, Facebook üzerinde bir kişilik testi yayınlamıştır. Bu testi yapmak isteyen 300 bin kişi Alexander Kogan'a kendi verilerine erişim izni vererek uygulamayı indirmiştir. Ancak Kogan, sadece izni verenlerin değil, izni verenlerin ağındaki 87 milyon kişinin cinsiyet, yer, siyasi görüşleri, dini inançları, özel yazışmaları, beğendikleri web siteleri ve profillerinde yer alan kamuya açık verilerine izinsiz olarak erişim elde etmiştir.

Kogan bu verileri, büyük veri ve davranışsal psikoloji analizleriyle kullanıcı tercihlerini etkileme ve değiştirme çalışmaları yapan, 2016 ABD seçimlerinde Trump kampanyasına milyarlarca dolar katkı sağlayan Robert Mercer'a ait Cambridge Analytica şirketine satmıştır. Şirket, bu verilerle kişilik kategorilerine özel hazırlanmış siyasi reklamların, belirlenen kişilere internet üzerinde gösterilmesini sağlayarak çok etkin bir siyasi iletişim ve reklam yapmıştır.

Facebook ise Kogan'ın bu verileri izinsiz elde ettiğini 2015'te öğrenmesine rağmen düzenleyici kurumlara bilgi vermemiş, kullanıcılarına uyarı yapmamış ve verilerin akıbetini de takip etmemiştir. Skandal ortaya çıktıktan sonra ABD kongresinde sorguya çekilen Zuckerberg hatalı olduğunu itiraf etmiştir. Zuckerberg'e yüklü miktarda ceza kesilmesi öngörülmektedir.

4. İŞLER DAHA İLERİYE GİDİYOR: ÇİN VE SOSYAL PUANLAMA SİSTEMİ

Bilindiği üzere ülkeler vatandaşlarını pek çok farklı yoldan izlemektedir. Çin yönetimi ise büyük nüfusunu kontrol altında tutabilmek için çeşitli teknolojik yöntemler kullanmaktadır. Çin yönetimi robotik kuşlar, yüz tanıma teknolojisi, sosyal medya, ülkedeki dev kamera ağı ile denetimlerini sürdürmektedir.

Robotik Kuşlar

1882
KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

BİRİ SİZİ GÖZETLİYOR: SOSYAL MEDYA VE SOSYAL PUANLAMA SİSTEMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

M. MUSTAFA AKKAN

Çin, yüzde 90 doğruluk payıyla saniyede 1 milyar 300 milyon kimlik bilgisi ve biyometrik fotoğrafı veri tabanına eşleştirilebilen bir yüz tanıma sistemi geliştirmiştir. Kamuya açık alanlara yerleştirilen yüz tanıma sistemleriyle aranan zanlılar, dakikalar içinde tespit edilerek güvenlik güçleri tarafından yakalanmaktadır. Ülkede gerçek kimlik bilgileriyle kayıt zorunluluğu olan sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımlar, kişilerin bilgi ve rızası olmadan mahkemelerde delil olarak kullanılmaktadır. Ayrıca yerleşimin nispeten seyrek olduğu en az beş eyalette halkı izlemek için "kuş görünümü" robotlar kullanılmaktadır. Ülkede 30'dan fazla kamu kurumunun kullandığı "robot kuşlar", gerçek güvercin hareketlerinin yüzde 90'ını kopyalayacak şekilde tasarımıyla bir kuş sürüsüyle uyumlu şekilde gökyüzünde manevra yapabilmektedir. Gökyüzünde gerçek kuşlar kadar sessiz bir şekilde süzulebilen kuş görünümü uçan robotlar, kamera, konumlandırma sistemi ve uydu iletişimi için bir veri bağlantı anteniyle de desteklenmektedir.

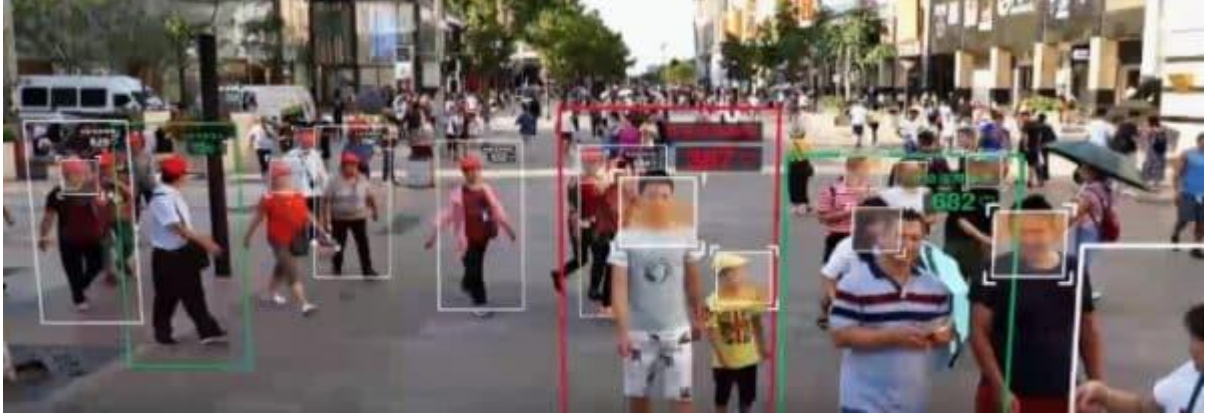

Yüz Tanıma Teknolojisine Sahip Polis Gözlükleri

Facebook, Youtube, WhatsApp, Instagram ve Twitter gibi ABD menşeli sosyal medya araçlarına erişimin yasak ya da sınırlı olduğu Çin'de mesajlaşmadan, sosyal ağlara, oyunlardan çevrimiçi ödeme yöntemlerinin özelliklerine kadar birçok özelliği tek veri tabanında birleştiren WeChat uygulaması kullanılmaktadır. Ancak WeChat'i kullanabilmek için kişisel bilgilerin, gerekli durumlarda ülkedeki güvenlik birimleriyle kullanıcının "izni ve bilgisi dışında" paylaşılabilmesi yönündeki gizlilik sözleşmesine onay mecburiyeti bulunmaktadır.

Yine Çin’de yaklaşık 200 milyon kamera ile vatandaşların her hareketi izlenmekte ve 24 saat kesintisiz gözlem yapılmaktadır. Söz konusu kamera sayısının ise önümüzdeki yıllarda artacağı belirtilmektedir. Bu sistemle bağlantılı şekilde de bir ihbar platformu kurulmuş, vatandaşlara, çevrelerinde “sosyalist sistemi yıkmak” ve “ulusal güvenliğe zarar vermek” şüphesi gördüğü yerli-yabancı kişileri ihbar etme çağrısı yapılmıştır.

Yüz Tanıma Teknolojisi

Şimdiye kadar bahsedilen bütün uygulamalar 2014 yılında başlatılan ve 2020 yılında tam olarak uygulamaya geçirilecek olan “Sosyal Puanlama Sistemi” nin bir parçasıdır. Sistem ile, toplumun davranışlarını gözetleyip vatandaşları sosyal puanlarına göre sıralayan devasa bir sıralama sisteminin oluşturulması amaçlanmaktadır. 2020 yılında son düzeltmelerle birlikte kullanıma sunulacağı ifade edilen uygulamanın vatandaşları yasal ve ahlaki normlara uygunluklarına göre A’dan D’ye 4 farklı kategoride sınıflandırması beklenmektedir.

A sınıfına girenler en seçkin vatandaşlar olarak doğrudan kırmızı listeye girecek ve sayısız ayrıcalıkla ödüllendirilecektir.

→ Sosyal puanı iyi olan kişilerin Avrupa gibi yerlere yaptığı seyahat başvuru süreçlerinin daha hızlı işlemesi sağlanacaktır.

→ Yaşlılara yardım gibi pek çok doğruyu yapan vatandaşlara iş bulmada kolaylık, çocuklarına iyi okullara giriş kolaylığı ve eğlence organizasyonlarında öncelik tanınacaktır.

D sınıfında yer alanlar ise toplumun en güvenilmez insanları olarak kara listede sıralanacaktır. Bu listedekiler hem sanal hem gerçek hayatta çeşitli zorluklarla karşılaşacaktır.

→ Üniversitede kopya çeken veya faturalarını ödemeyenler ise güvenilir olmadıkları için ucuz kredi almayacakları gibi eş bulmakta da zorluk yaşayacaklardır.

→ Düşük sosyal puana sahip vatandaşların çocuklarını yüksek ücretli özel okullara kaydettirmelerinin de engelleneceği söylenmektedir.

→ Güveni sarsan bireylerin, hükümete ait şirketlerde ve büyük bankalarda yöneticilik işleri yapması engellenecektir.

Devlet sosyal skor uygulamasını e-ticaret sitelerinden çöpçatan sitelerine kadar sanal hayatın tamamına yaymayı planlamaktadır. Güvenlik sorunu olan vatandaş uçak veya trene bile binemeyecektir.

Mart ayında alınan bilgilere göre Çin’de sosyal puanlama sistemi kapsamında sosyal puanı düşük olan 9 milyon vatandaş yurt içi uçuş biletleri almaktan men edilmiştir. 3 milyon kişiye ise trende birinci sınıf bilet alma konusunda yasak getirilmiştir.

Yine Çin’de sosyal puanlama sistemi kapsamında imkanı olduğu halde borcunu ödemeyen kişilerin ihbar ve teşhir edilmesi için mobil uygulama geliştirilmiştir. Ülkenin popüler mesajlaşma uygulaması Wechat üzerinden hizmet vereceği belirtilen bu uygulama, kullanıcıya, 500 metre yakınındaki borçluları ve onların bilgilerini harita üzerinde göstermektedir. Borcunu ödemeyen haritası adlı uygulamanın güven sisteminin inşasına katkı yapacağı savunulmaktadır.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Dijital ve akıllı teknoloji alanında yaşanan gelişmelerle birlikte dünya hiç olmadığı kadar karmaşık bir hal almaya başlamıştır. Dijital teknolojiye dair ilerlemelerin günlük yaşamı kolaylaştırması ve pek çok konuda cazip çözümler sunması insanların ilgisini çekmektedir. Öte yandan insanlık, teknolojik gelişmelerin farklı şekilde kullanımından kaynaklı büyük bir problemle de karşı karşıya kalmaktadır. İnsanların mahremiyeti, özel hayatı, kişisel bilgilerine erişim oldukça kolay hale gelmiş olmakla beraber, bugün çoğu kişi dijital dünyanın bu tarz etkilerinden habersizdir.

İnsanların kendilerini tanıma ve farkındalık konusunda gelişim sağlamaları gerekmektedir. Aksi durumda sosyal medya sitelerinin insanları kontrol etmesi hiç de zor değildir. Sosyal medya uygulamaları üzerinden yapılan beğeniler ve paylaşımlar üzerinden de farklı şekilde bir yönlendirilme ile karşı karşıya kalınması çok olası görünmektedir. 2016 yılında ortaya çıkan Facebook skandalı da bu durumu çok daha net bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Söz konusu kontrol mekanizmasının en gelişmiş ve önemli örneği Çin’de uygulanmaya başlanan sosyal puanlama sistemidir. Sistemin, aslında iyi niyetle kullanılacağı söylenmektedir. Bireylerin finansal anlamda kendini aşırı yükün altına sokmaması için bankaların kredi vermeden önce gerçekleştirdiği araştırmadan pek de farklı olmadığı savunulmaktadır.

Ancak uygulamanın yaygınlaşmasıyla ortaya çıkacak hatalı puanlamaların, bireylere çok büyük sıkıntılar yaşatabileceği ve sosyal puanlama sistemi ile Çin Hükümeti’nin 1 taşla 2 kuş vuracağı tahmin edilmektedir. Bunlardan ilki, devletin bireylere layık gördüğü kabul edilebilir sosyal davranışların zorla kabul ettirmesidir. İkincisi ise tüm vatandaşlarının hayatlarını

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

BİRİ SİZİ GÖZETLİYOR: SOSYAL MEDYA VE SOSYAL PUANLAMA SİSTEMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME M. MUSTAFA AKKAN

istediği gibi gözetlemesi olarak ifade edilebilir. Uygulamanın uzun vadede başarısızlıkla sonuçlanacağı da farklı bir bakış açısı olarak öne çıkarken, büyük veri uğruna devletlerin bile bu tip uygulamalara yönelmesi ise endişe verici olarak görülmektedir.

6. KAYNAKÇA

- <https://pazarlamasyon.com/cin-robotik-guvercin-gorunumuyle-vatandaslarini-gozetliyor/>
- <https://t24.com.tr/haber/vatandaslarini-izleyen-ulkeler,13734>
- <https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/senaryo-gercek-odu-oulkede-sosyal-skor-uygulamasi-baslayacak/16>
- <https://www.haberler.com/vatandasa-puanlama-sistemi-geliyor-puani-10797188-haberi/>
- <https://www.technopat.net/2017/12/04/cin-sosyal-puanlama-sistemi-tum-nufusu-gozetleyecek/>
- <https://www.trthaber.com/haber/dunya/cin-halk-icin-sosyal-puanlama-sistemi-getiriyor-362748.html>
- <https://www.haberturk.com/ekonomi/is-yasam/haber/1512582-cin-vatandaslarina-sosyal-skor-uygulayacak>
- <https://tr.euronews.com/2019/01/22/cin-de-borclu-vatandaslarin-konumunu-gosteren-mobil-uygulama-gelistirildi>
- <https://tr.sputniknews.com/asya/201804271033202926-cin-halki-puan-ev-kredi-hizli-internet-yok/>
- <https://www.timeturk.com/cin-yonetiminden-vatandaslarina-teknolojik-takip/haber-1050339>
- <https://www.dunyahalleri.com/cinin-vatandaslik-puaninin-detaylari/>
- <https://www.ntv.com.tr/teknoloji/cinde-borcunu-odemeyenlere-mobil-takip,upXDjridCEqid2okEGG4rg>
- <http://www.esquire.com.tr/teknoloji/2018/04/03/10-soruda-dijital-kabus>
- <https://www.trthaber.com/haber/bilim-teknoloji/akilli-telefonlardaki-tehlike-kullanici-izleniyor-mu-373415.html>
- <https://sosyalmedya.co/applein-yapay-zekasi-bizi-izliyor/>
- <https://www.bsnhaber.com/2017/09/24/cia-mit-mossad-sosyal-medya-ve-internet-hesaplarimizi-izliyor-mu/>
- <https://www.gazeteduvar.com.tr/dunya/2018/07/07/sosyal-medya-sizi-nasil-izliyor/>
- <https://sinirbilim.org/sosyal-medya-siteleri/>
- <https://www.mobiluygulama.com/facebook-insanlari-takip-ediyor-mu/>
- <https://medium.com/@erenbilal/cambridge-analytica-hangi-c3%BCIkelerde-nas-c4%B1l-c3%A7al-c4%B1c5%9Fm-c4%B1c5%9F-ba77b0cb6c51>